Regresní a klasifikační stromy (rozhodovací stromy , Decision Trees)

Regresní a klasifikační stromy (Regression , classification trees)

- Jsou nejméně formální a nejméně parametrickou skupinou **statistických modelů**
- Model – popisuje vzájemné vztahy mezi mezi pozorovanými veličinami
- Další příklady modelů: Lineární regresní model, Zobecněný regresní model(logistická regrese, poissonovská regrese), Neuronové sítě atd.

Struktura stromu

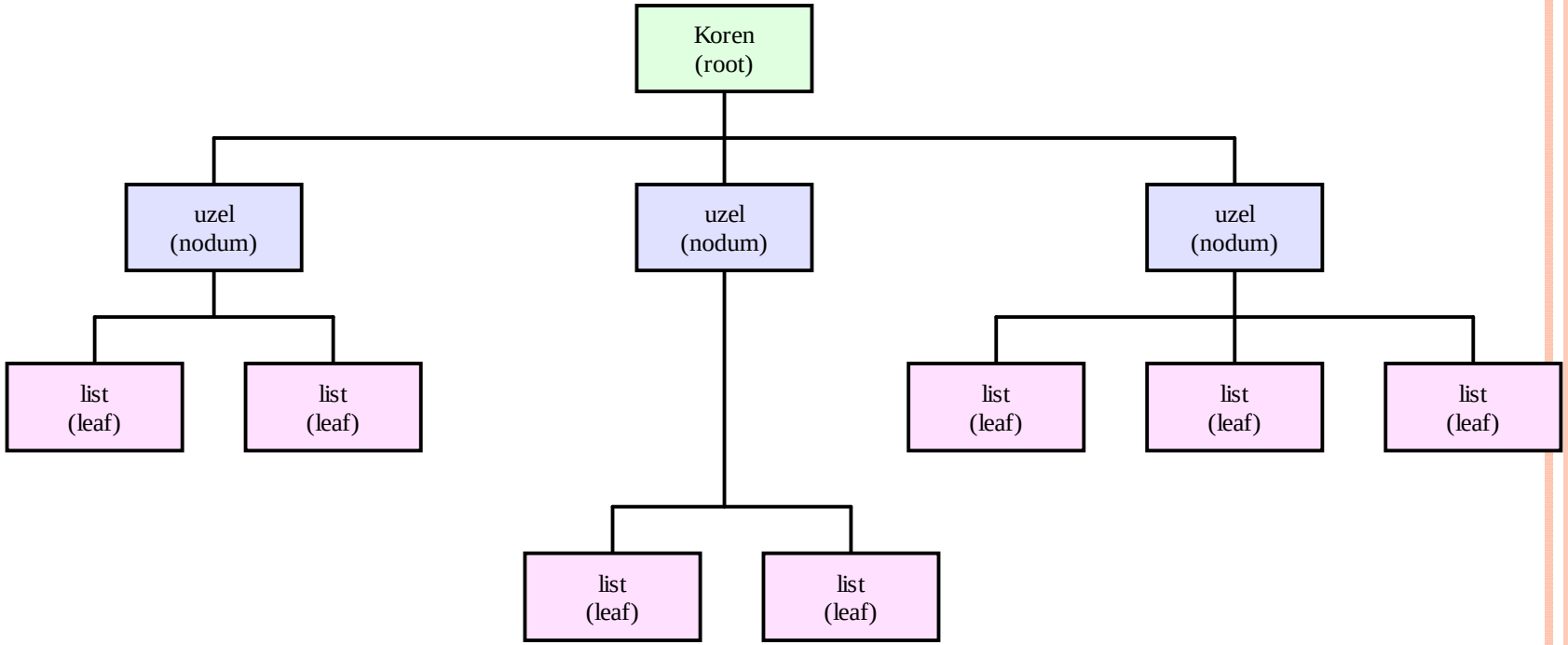

Struktura stromu

- Stromy se skládají z: **kořene, uzlů – neterminálních uzlů, listů - terminálních uzlů.**
- V každém neterminálním uzlu se strom větví

- **Binární stromy** – z jednoho uzlu vyrůstají právě dvě větve
- **Nebinární stromy** – z jednoho uzlu vyrůstají dvě a více větví

Typy Stromů

- **Klasifikační (rozhodovací) strom** – modelujeme závislost *kategoriální* závisle proměnné na jedné či více nezávislých proměnných , prediktorech (kategoriálních, spojitých)

- **Regresní strom** - modelujeme závislost *spojité* závisle proměnné na jedné či více nezávislých proměnných, prediktorech (kategoriálních, spojitých)

Úlohy - příklady

- **Klasifikační:**

1. Spamy – určení, který doručený e-mail je spam a který není spam.
2. Kosatce – třídění kostaců do jednotlivých druhů na základě velikosti jejich korunních a kališních plátků

- **Regresní:**

1. Ozón – modelování množství ozonu v závislosti na nadmořské výšce, teplotě a rychlosti větru

Klasifikační stromy

Co je to klasifikační strom?

- Patří mezi neparametrické metody (metody strojového učení, machine learning)
- Klasifikují vzorky do konečného (malého) předem daného počtu tříd
- Je to posloupnost rozhodnutí, jejímž výsledkem je zařazení objektu do jedné ze skupin na základě vlastnosti zkoumaného objektu
- V každém uzlu je určena **veličina**, podle které dělíme datový soubor a **hranice**, která určuje, kde se dělení má provést (je-li veličina spojitá)
- Kořen obsahuje celý datový soubor
- Z každého uzlu vyrůstají dvě (binární strom) nebo více větví
- Každý list představuje některou ze skupin *(úrovně kategoriální závisle proměnné). ....*
- Příklad: Botanický klíč

Jinak řečeno….

- Každé pozorování patří do jedné z tříd $C_1,\ldots,C_k$,
  $K \geq 2$

- Pozorování podle hodnot prediktorů postupuje od kořenového uzlu přes větvení v neterminálních uzlech k některému terminálnímu uzlu (listu)

- Množina všech listů určuje disjunktní rozklad prostoru hodnot prediktorů

- Terminálnímu uzlu a zároveň pozorováním, která do něj patří je přiřazena některá z tříd $C_1,\ldots,C_k$.

Botanický klíč – určení skupin
Klíč ke Květeně České republiky, str.48

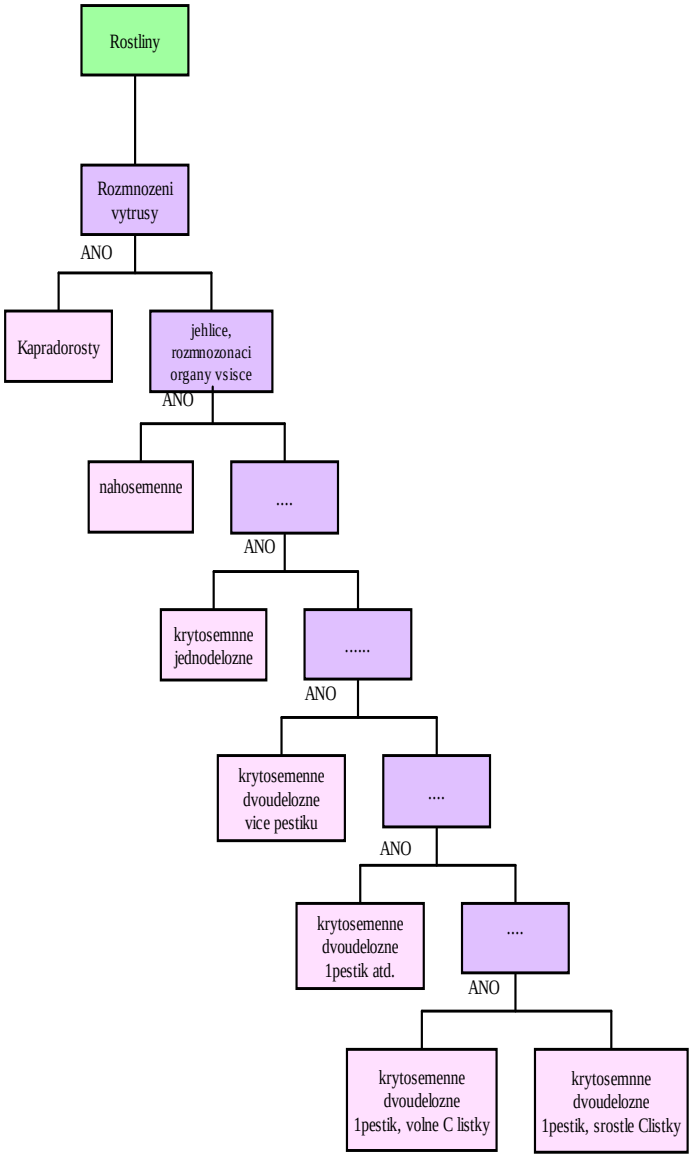

IRIS data

- 150 případů, vždy 50 případů ve skupině
- 3 skupiny – druhy kosatc Setosa, Versicolour, Virginica
- 4 prediktory: sepal length sepal width, petal length, petal width

- Zdroj příkladu: Yu-Shan Shih - Tree-structured methods

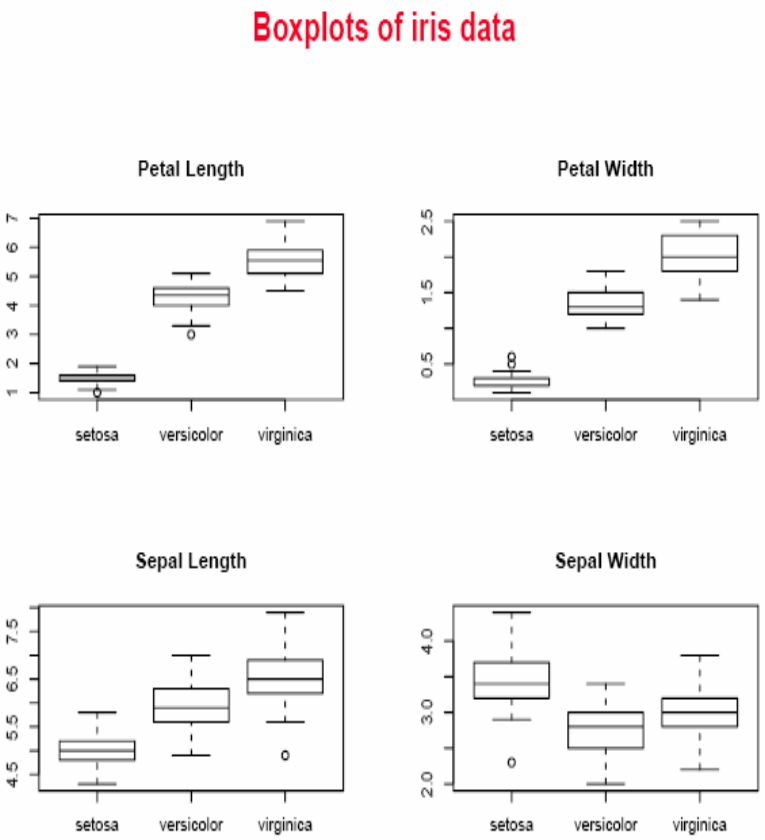

IRIS data - stromy

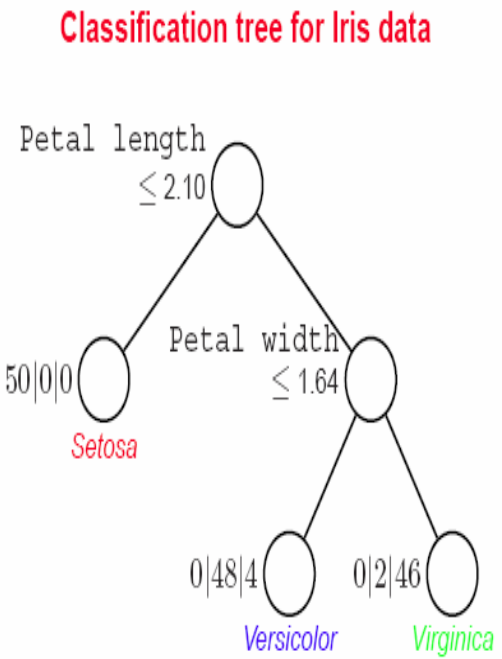

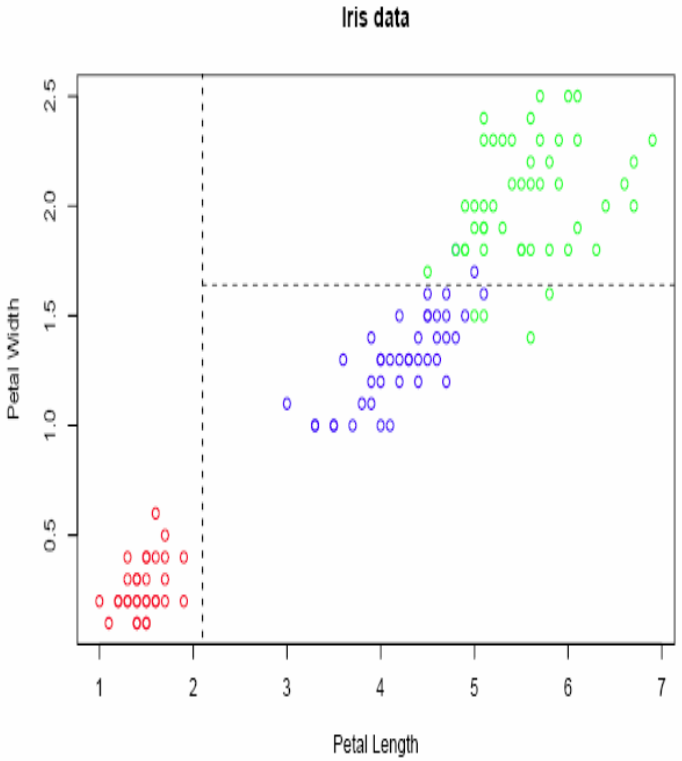

Klasifikační (rozhodovací) strom
Výhody

- Snadné grafické znázornění
- Neklade žádné podmínky na typ rozdělení (lineární regresní model – požadavek normality reziduí)
- Algoritmy tvorby stromu jsou odolné vůči odlehlým hodnotám
- trénovací data mohou obsahovat chybějící hodnoty
- dokáží zachytit nelineární vztahy mezi proměnnými a vysvětlující proměnnou
- lze použít pro korelované proměnné

Klasifikační (rozhodovací) strom
Nevýhody

- **Nestabilita** - tvar stromu velmi závisí na datech, malá změna v datech způsobí změny v rozhodovacích pravidlech uvnitř uzlů

  + změna výsledných klasifikací

- Vzhledem k nestabilitě je nutná opatrnost při interpretaci.

- Řešení: např. **Bagging** – kombinace více stromů dohromady, aby se minimalizovala jejich variabilita (bude vysvětleno později viz. klasifikační lesy)

- accuracy (měření přesnosti stromu) je výrazně závislá na krosvalidačním mechanizmu, selekčních kritériích a výběru mechanizmu pro minimalizaci chyby stromu

- nevhodné pro malý počet vzorků

Jak roste strom?

- Existuje mnoho **algoritmů**, jak vybírat proměnné a hranice podle kterých bude probíhat dělení datového souboru.
- hlavní princip: vyber takovou proměnnou, která rozdělí trénovací soubor na co nejhomogennější skupiny (algoritmy, jimiž se stromy vytváří, tj. algoritmy učení)
- Algoritmus speciální pro klasifikaci: **QUEST**
- Pro regresi i klasifikaci: **CART(C&RT), CHAID**
- Další algoritmy: **ID3, C4.5, C5.0**
- Obecně nelze říci, který z algoritmů je lepší
- Výsledkem je vždy strom, který se však liší obsahem uzlů i jejich počtem.

systémy generující stromy

- ID3 (Quinlan 79)
- CART (Breiman et al. 84)
- Assistant (Cestnik et al. 87)
- C4.5 (Quinlan 93)
- C5 (Quinlan 97)
- Stromy ve Wece (Frank 2000)
- Stromy v Orange (Demšar, Zupan 2000)
- RETIS (Karalič 1992) – pro regresní stromy

K čemu budeme klasifikační stromy využívat?

Máme data

- zajímá nás struktura těchto dat, postižení vzájemných vztahů - **DATA NYNÍ**
- Predikce, klasifikace dosud neznámých případů - **DATA V BUDOUCNU**

Pěstujeme klasifikační strom

- Rozdělení dat do skupin:

  trénovací data + testovací data

- Tvorba stromu na základě **trénovacích** dat
- Posouzení schopnosti stromu správně klasifikovat neznáme případy pocházející z množiny **testovacích** dat. Posouzení predikční schopnosti stromu.
- Někdy také dělení dat do skupin:

trénovací data+validační data + testovací data

Křížové ověřování
Cross-validace

- Rozdělení datového souboru do **K** skupin

  (obvykle **k**=10)
- Jedna skupina vždy označena jako testovací. Zbytek skupin slouží k tvorbě stromu.
- Každá skupina je testovací právě jednou.
- Celkem vytvořeno **K** stromů. Na základě testovací skupiny ohodnotíme predikční schopnosti stromu.
- máme-li malý počet vzorků- možnost použití např. Jack-knife (vybere se vždy jen jeden vzorek…) -problémy při krosvalidaci není-li dostatečně velký soubor pro dělení na testovací a trénovací podsoubory – při rozdělení může dojít ke ztrátě informace u trénovacích dat a výsledný strom pak chybně klasifikuje

Křížové ověřování (Cross-validace)

Rozdělení datového souboru do **K** skupin (zde **k**=6)

TEST	TRAIN	TRAIN	TRAIN	TRAIN	TRAIN
TRAIN	TEST	TRAIN	TRAIN	TRAIN	TRAIN
TRAIN	TRAIN	TEST	TRAIN	TRAIN	TRAIN
TRAIN	TRAIN	TRAIN	TEST	TRAIN	TRAIN
TRAIN	TRAIN	TRAIN	TRAIN	TEST	TRAIN
TRAIN	TRAIN	TRAIN	TRAIN	TRAIN	TEST

Velikost stromu

Příliš velký strom

- Může být „přeučený“, tj. může být příliš specializovaný na datový soubor, který se použil pro jeho konstrukci.
- Pokud ho použijeme pro klasifikaci „neznámých“ případu, nemusí být příliš úspěšný.
- Neplatí tedy, že čím je strom větší, tím je lepší.
- Dobře naučený strom nepopisuje každý konkrétní případ, spíše by měl popisovat obecnější závislosti, které se v datech vyskytují.
- Příliš malý strom

Příliš malý strom

- Nemusí postihnout strukturu dat

Snižování složitosti stromu

- **Zastavíme růst stromu,** když další dělení není statisticky významné

- Začínáme s „přerostlým“, příliš detailně větveným stromem. Tento strom následně redukujeme pomocí některé z metod
  - **Prořezávání (pruning)**
  - **Zmenšování, scvrkávání se (shrinking)** - ***metoda pro regresní strom!***

Prořezávání (Cost - complexity Prunning)

1. "Přerostlý" strom, T
2. Odřezání koncových větví T - vytváření jednoduššího stromu, T_1.
3. Cena jednoduššího stromu (cost-complexity criterion):

$$D_{stromT_1} + \alpha * |T_1| = C_\alpha(T_1),$$

kde $|T_1|$ je počet listů daného stromu, D_{stromT_1} je deviance stromu, $\alpha \geq 0$ vyvažuje vztah mezi velikostí stromu a kvalitou stromu (modelu)

4. Hledáme takový strom, který minimalizuje $C_\alpha(T_1)$.

Regresní stromy

Regresní stromy I.

- Modelujeme závislost *spojité* závisle proměnné na jedné či více nezávislých proměnných (kategoriálních, spojitých)

- Je to posloupnost rozhodnutí, jejímž výsledkem je zařazení objektu do jednoho z listů na základě vlastností zkoumaného objektu

- V každém uzlu je určena **veličina**, podle které dělíme datový soubor a **hranice**, která určuje, kde dělení má provést (je-li veličina spojitá).

Regresní stromy II.

- Kořen obsahuje celý datový soubor
- Z každého uzlu vyrůstají dvě (binární strom) nebo více větví
- Každému objektu z koncových listů je přiřazena hodnota, kterou vypočteme jako aritmetický průměr hodnot všech objektů v příslušném listu.
  - Další možností je vytvořit pro jednotlivé listy regresní modely (viz.následující příklad).

Příklad: Ukázka regresního stromu
Závislost spotřeby plynu na venkovní teplotě

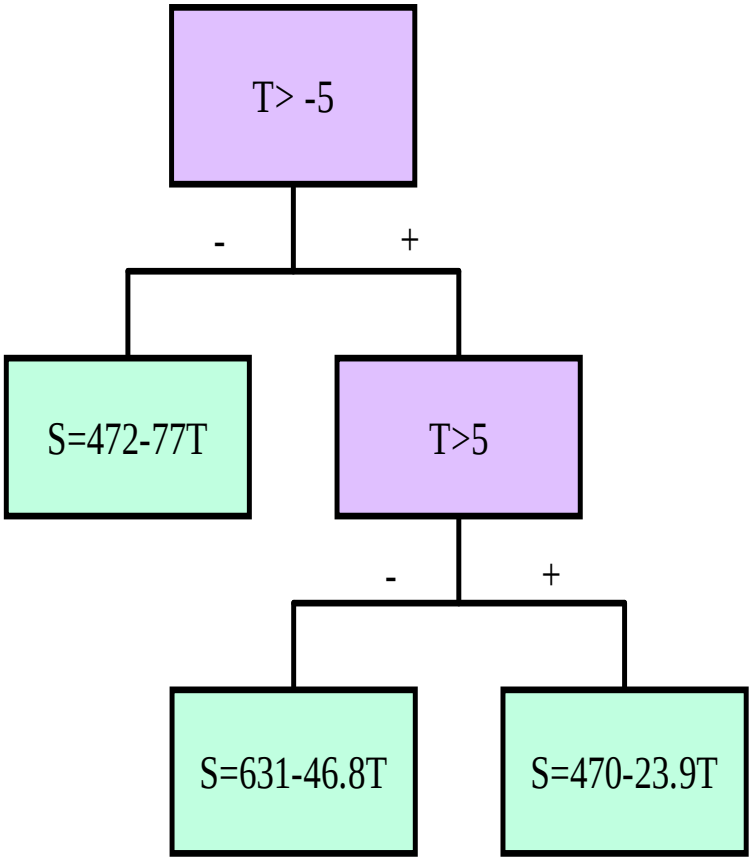

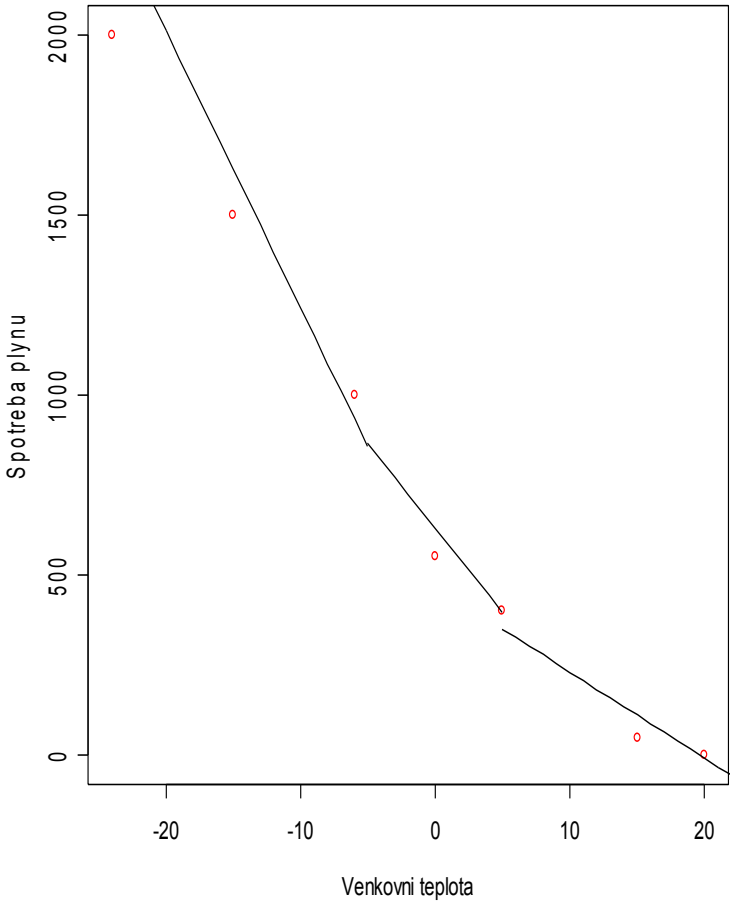

Výhody a nevýhody regresních stromů

Výhody

- Snadné grafické znázornění
- Neklade žádné podmínky na typ rozdělení (lineární regresní model – požadavek normality reziduí)
- Algoritmy tvorby stromu jsou odolné vůči odlehlým hodnotám
- Možno použít korelované proměnné

Nevýhody

- **Nestabilita - tvar stromu velmi závisí na datech**
- **Modelovaná regresní plocha je nespojitá (je-li výsledná hodnota listu rovna aritmetickému průměru hodnot všech objektů v příslušném listu).**

Posouzení kvality regresního stromu

- Minimalizujeme Střední kvadratickou chybu (MSE – mean square error)

- S rostoucí velikostí stromu sice MSE na množině trénovacích dat klesá. Ale skutečná chyba zpravidla klesá jen do určité velikosti stromu. Pak s narůstající velikostí stromu opět roste.

Software - stromy

- ***Komerční:***
  1. Statistica
  2. Clementine, data miner k SPSS
  3. Answer Tree (SPSS)
  4. Matlab

- ***Volně šiřitelné:***
  1. R – knihovny tree, rpart
  2. C 4.5 http://*www.rulequest.com/Personal*

Literatura k dalšímu studiu

- Hastie T., Tibshirani R., Friedman J.: The Elements of Statistical Learning, Data mining, Inference and Prediction, Springer 2003
- Lažanský et. Kol.: Umělá inteligence I.- IV.
- Jan Klaschka, Emil Kotrč: Klasifikační a regresní lesy, sborník konference ROBUST 2004
- Breiman, L. et al (1984) Classification and Regression Trees, Chapman and Hall
- Breiman L. (2001) Random forests. Machine Learning 45, pp. 5-32.